

ճշմարտութեան դատը պաշտպանող տեւական ու մեծ հոսանք մը ստեղծել: Այդ դադարաբաժանը մինչեւ այսօր կը հետապնդուի, ըստ, ոչ միայն Միւրթալի որդիներէն, այլ ամէն ազգասէր ու զին- տակից կղերականէ: Ի վերջոյ թոյլէ մ'ըրաւ մինչ- չեւ Պէյրուս, մինչեւ մեր Ամեն. զերեքմանիկ Հո- զեւոր Տէրը որու սրտին մէջ Միւրթալի ազդեցութեամբ ու աղիւս զգացումներն է որ նոյնութեամբ կը թրթռան: Յուսակից փակեց իր ճառը ըսելով՝ թէ Նախախնամութեան մեղի տուած այսքան պա- տրաստ ու կենսունակ Հովիւի առաջնորդութեամբ պիտի հասնէինք ազգովին նորածագ երջանկութեան մը վայելքին:

Բուն ծափերուն յաջորդեցին «Միւրթալի ծառ» եւ «Կախաի երգ» Կոմիտասեան կարօտակից եւ հայրենարարդիկ երգերը, որոնք օտար երկնքի տակ այնքան յուզումով կը լսուին:

Միւրթալեան ուսանողներէն մէկը «Զօն Միւրթալի» ներշնչուած քերթուած մը կարգաց ուղե- տրելով ունկնդիր հասարակութիւնը:

Ուրիշ մը զեղեցիկ քերթուածը լսեցուց «Տեսիլ Միւրթալի» գրարար եւ հուսի «Միւրթալի եր հի- անդուութեանց մէջ» արձակ գրութիւնը:

Հ. Վահան Յովհաննէսեանի «Ով անդրանիկ»ը ձայնագրուած Յ. Գուրգէն Ալեմաշէն յիշեցուց մեղի Մայր Հայրենիքի արտաշէսեան օրերը, եւ Վերաի «Լուսաբարձիկներ»ը խմբերգը փոխարինող զեղ մեր հինարուրց փառքի պայծառ օրերուն:

Կաւարտէր յայտարարել, բոլոր ներկաները կար- ծեւ հողիացիք էին երբ Միւրթալեան Ուխտի Գերդ. Արքայազնը ոտքի ելլելով, հայրական եւ իմաս- տակից ուղերձ մ'ըրաւ հանդիսականներուն, բայց մանաւանդ հանդիսագիր սիրելի որդիներուն. «Մենք հպարտ ենք, ըստ, Միւրթալի անունով՝ որովհետեւ մեր հայրն է, Հայ ազգը սակայն աւե- լի հպարտ կը զգայ ինչդինքը՝ որովհետեւ Միւրթալի իր գաւակն է: Միւրթալի Նախախնամութեան մարդն եղաւ, ծնած Սերաստիոյ մէջ համեստ ըն- տանիքէ մը, Աղբիւրկանի ծփանքներու եղբայրին բարձրացուց իր սրբութեան ու գիտութեան փա- րօսը, եւ դարերով լուսաւորեց ազգին կենցաղի ճանապարհը»:

Ապա յորդորեց իր «որդեակները» շարունակող- ներ ըլլալ Միւրթալեան Հայրերու ոսկի շղթային:

Գերդ. Քէտիճեան՝ որ մինչեւ այդ պահը ու- չադիր ունկնդիր մը եղած էր՝ կանգնեցաւ, եւ յետ ամիսարի մը նետելու ներկաներուն վրայ, ըրաւ սրտաշարժ եւ զեղեցիկ բանաստեղծութիւն մը՝ որուն ամփոփողը կու տանք հոս, իր խի բառերով:

Գերապայծառ, Գերապայծառ
Եւ սիրելի որդեակներ

Բախտ կը համարիմ ինծի այսօր հոս ներկայ գտնուիլս Միւրթալի յիշատակին առթիւ, այս գե- ղեցիկ հանդէսին: Այն բոլոր գեղեցիկ ճառերը որոնցմով Միւրթալի որդիները դրուատեցին ի- րենց հայրը, կը ցուցնեն թէ լաւ ըմբռներ են զինքը: Սակայն եւ կ'ուզեմ ճառախօսին մէկ կէտը շեշտել, այն է Միւրթալի կտակը, այն կտակը զոր իր մանուսն անկողնէն տուաւ եւ որ եղած են իր վեր- ջին խօսքերն ալ, այն է «Միւրթալի եւ սէր, գի- տութիւն եւ սրբութիւն»:

Ինչպէս ֆիզիկական մարմնոյն մէջ երբ միու- քիւն կայ՝ բոլոր մարմինը առողջ է եւ գօրատը, եւ ընդհանրապէս ուր չկայ այդ միութիւնը քայ- քայնում եւ մահ առաջ կու գայ, այսպէս ամէն ընկերութեան համար՝ որպէս զի կարեւոր ապրիլ ու տեւի՝ հալկաւոր է միութիւն: Եթէ այնքան հարկաւոր է միութիւնը բարոյական ընկերութեան

մը համար, ո՛րքան աւելի ազգի մը համար, եւ այսօր Հայը աւելի քան երբեք պէտք ունի միու- քեան, որովհետեւ առանց անոր պիտի չկարեւորա- պալիլ եւ ըլլալ ազատ տէրութիւն մը: Հայն ալ իրաւունք ունի ապրելու իր ազատ ինքնավար տէրութիւն մը, միւս բոլոր ազգերուն կողմին, իրաւունք ունի ապրելու եթէ ուրիշ բանի համար չէ, գոնէ իր քափած այնքան արեւն համար: — Եւ համոզուած եմ թէ այդ ազատութիւնը կը մօ- տեմայ այն ատեն՝ երբ մեր ազգը միանայ կրօնա- կան մէկ դրօշի ներքին:

Բայց այս միութիւնը ունենալու համար հար- կաւոր է սէր, առանց սիրոյ անկարելի է միութիւն ձեւացնել: Սէրը կը սկսի ընտանիքէն. պէտք է ուրեմն նախ սիրել մեր բարոյական ընտանիքը եւ սիրել զայն բուն կերպով... Պէտք ենք զիրար սիրել՝ վաճառ զի մոյն ազգին գաւակներն ենք, պէտք ենք ուրեմն սլոյնի ազգը, այն ազգը որուն մենք ալ որդիներն ենք, ու պէտք ենք զայն սիրել Միւրթալի պէս, որ ցոյց տուաւ թէ կարողիկէ ըլլալ եւ ազգասէր ըլլալ իրարու չեն հակասեր, այլ կը լրացնեն զիրար:

Այս սէրը որպէս զի աւելի գօրատը ըլլալ եւ իրական՝ հարկաւոր է պատմութեան գիտութիւնը, փորձառութիւնը: այսօր պատմութիւնը ապացու- ցած է թէ Միւրթալի գծած ուղին ճիշտակ էր, պատմութիւնը փաստած է թէ մենք չենք կրնար ուրիշ կերպով բարիք ընել եթէ ոչ ազգը սիրելով: Համարեմք ունիլ իրենց ժամանակէն առաջ արքմնալ ու նախատեսել զայն՝ զոր սովորական մարդիկ երկար տարիներու փորձառութեամբ վերջը միայն հազիւ ե'րմնանեն: Այսպէս Միւրթալի քր- ծուած Լուսաւորիչներու, ներսէսներու եւ նման մեծ հայրապետներու հոգիով, ասկէ երկու դար առաջ ըմբռնած էր՝ զոր մենք այսօր պատմութեան փորձէն դեռ մոյ կը սորվինք:

Ս. Թովմատ ազգին սէրը բարեպաշտութեան մաս մը կը համարի, այսինքն է աստուածսիրու- քեան մէկ արտայայտութիւնը: Եթէ ուրեմն ազ- գասիրութիւնը բարեպաշտութիւն է, կրնամ ըսել թէ մեզի համար մոյն իսկ սրբութեան պսակումն է, այնքան որ՝ եթէ կայ մէկը որ ցուրտ է իր հայրենիքին հանդէպ, այնպիսին քոյ տարակուսի իր կոչման վրայ: Մենք պէտք ենք սրբանալ մեր ազգով եւ մեր ազգին մէջ՝ Միւրթալի պէս:

Խօսքս փանելէն առաջ, կ'ուզեի դեռ երկու բառ ալ աւելցնել՝ նախ տալով իմ սիրոյս հաւատարմը Միւրթալեանց, եւ ապա Գերեքմանիկ Հոգեւոր Տի- րոջ հաւատարմը:

Այո՛ եւ կը սիրեմ Միւրթալեանները, եւ կը սիրեմ ընտանեացս պէս:

Գալով Հոգեւոր Տիրոջ բովն կը բերեմ ձեզի, Միւրթալի գաւակներ, իր սիրոյն հաւատարմը, նա կը սիրէ զձեզ եւ շատ կը սիրէ, ինչպէս իր բոլոր միւս որդիները: Իր սէրը պարզ գագաւորներու վը- րայ հաւատաւորած չէ, այո՛ խորապէս արմատա- ցած իր սրտին մէջ՝ բայց հիմնուած համոզման վրայ: Կրնամ ապահովեցնել զձեզ՝ թէ նա կը յիշէ զձեզ ամէն օր, մանաւանդ թէ ամէն վայրկեան կ'աղօթէ ձեզի համար: Նա, ինչպէս մենք ամեն- նիս, համոզուած ենք թէ առանց ձեզի թւատ ենք ու չենք կրնար ազատ քաջիլ: Բայց միւս կողմէն վստահ է նա՝ թէ դուք պատարաստ էք գործակցելու ձեր բոլոր եղբայրներ, ու կը սպասէք որ կարեւորա- ֆապարեք նետուիլ»:

Այս խօսքերը ելած մեր նուիրապետութեան բարձրագոյն Հովիւներու՝ մէկին բերնէն, հրդեհե- ցին ներկաները կրօնքի եւ հայրենիքի սիրով:

Իսկապէս խոր եղաւ տպաւորութիւնը զոր թո- դուց Գերդ. Քէտիճեանի ուղերձը եւ նորոգ աւել- մը ներարկեց բոլորին հոգիներուն մէջ:

Բուն ծափերով փակուեցաւ հայրենարոյր հաւաքոյթը: Բոլոր ներկաները հիւրասիրուեցան զովացուցիչ ըմպելիներով:

Գոհ տպաւորութեան տակ մեկնեցան սիրելի հիւրերը այդ քաղցր եւ ազգաշունչ միջոցառումն, մինչ Միւրթալի գաւակներուն սրտերը դեռ համա- կուած էին արտակարգ ուրախութեամբ մը, իրենց հոգիներուն մէջ զգալով մեր վերածնունդի ուս- վիրային խանգաւար ներշնչումները:

ԼՐԱՏՈՒ

Գ. — ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ — ՎԵՆԵՏԻԿ

Բաց ի բնտանեկան սիրուն հաւաքոյթէ մը Վարժարանին մէջ, Ապրիլի 27ին, Ուսումնապետ Հօր բանաստեղծութեամբ ու արտասանութիւններով, Ապրիլ 30ին՝ Միւրթալեան Միւրթալեանի ընտանիքէն, ինչ- պէս նաեւ Նախկին Մանկու եւ Վենետիկ ու Լի- տուի հայ գաղութին՝ օտնուեցաւ միացեալ յիշա- տակը մեր Ապրիլեան պաշտելի Զոհերուն եւ Միւրթալի, եւ Մուրատի-Ռաֆայէլի:

Նախատեղեւորած, մեծ Հիմնադրին եւ Բարե- րարներու յուշարձանները կը շողային ծաղիկներու զրտանդներով, բայց անկէ աւելի կ'երանանային անոնց հոգիները հայրաբարձ թոթովանքովը եւ հայտարար բարոյաւորութեամբ Վարժարանին աշա- կերտութեան, որ զեղեցիկ քան ամէն ծաղիկ, սըր- րադոյն յիշատակ ու նշխար էին մեր Նախատեղ- ներուն եւ անվանող յոյսերը մեր ապագային:

Աւստին Վարժարանի չքնաղ մատարն մէջ տեղի ունեցած էր սրբազան պատարագը՝ ձայնաւոր՝ իսկ կէսօրէն ետքը, ժամը 3-ին, կարգն էր զբաղան- երած շտապան հանդէսին:

Լուսանորոգն Միւրթալի եւ զոյգ Բարեբարնե- րու մասին բանաստեղծ Զ. Վարդան Վ. Հացունի, որ իմաստուն եւ խոր նկատողութեամբ մատնա- նչեց Նախախնամութեան հրաշալի միջամտութիւնը Հայ ազգի դոյութեան ճակատագրական վայրկեան- ներուն, երբեմն Մեսրոպի հանճարով Հայ Գրի գիւտն եւ Հայ գրականութեան հիմը՝ որով ազգը ոչ միայն ձուլումէ կը փրկուէր՝ այլ նաեւ ոսկի դար մը կ'ունենար փառքի, ու անոր քով նշանա- կեց Միւրթալի Արքայազն երեւումը եւ Հայ վերա- ծնունդը: Ու մինչ առաջինին մեծութեան սատար եւ նեցուկ տեսաւ Հայրապետ ու թաղաւոր, իրենց բովանդակ ուժով ու տնտեսական միջոցներով, յե- տոյ Բիւզանդիոնի ալ ընձեռած պատիւներն ու դիւ- րութիւնը Ս. Մեսրոպի՝ ի նպատակ Հայ Գրի ծաւա- լին եւ Հայ լուսաւորութեան, թուեց ընդհակառակն ինչ եւ Հայ լուսաւորութեան որոնց մէջ ապրեցաւ ու զօր- դիւրացի պայմանները որոնց մէջ ապրեցաւ ու զօր- ծեց Միւրթալի, մէն միայնակ, հալածուած իրեն- ներէն ու կրօնական պետերէն, վտանգուած իր կեանքը Բիւզանդիոնի մէջ՝ ուր Մեսրոպի փառաւոր- ուած էր, կրկին բանդուած իր քրտինքով ու ար- ցունքով կազմած բոյները Կ. Պոլսի եւ Մեթոնի մէջ, թափառական ծովերու վրայ ու հեռաւոր ու անձնօթ ափեր ինչպէս նախախնամութեան պրծած խելակի մը պէս, եւ սակայն որպիսի՝ փայլ հան- ճարի անոր մէջ, կամքի անօրինակ զօրութիւն եւ վերջապէս երկնքի օժանդակութեամբ կերտած իրենց եւ տունը եւ ազգին տուած մտքի լոյսը, եւ վերածնութիւնը մեր ազգային սրբազան եւ մտա- ւոր ժառանգութեան:

Յետոյ ծանրացաւ Բարեբարներու աղնուական տիպարներուն եւ իրենց թանկագին ընծայաբերու- թեան, որով կը կանգնէին զոյգ կրթարանները եւ Միւրթալի եւ անոր գաւակներով կ'ապրէին ու կ'ապրին, եւ բարիքներ կ'ընձեռէին Հայ ազգին ամէնուրեք, վկայ դարաւոր հունձըր այնքան մեծ դէմքերու ազգային, գրական, գիտական, կրթա- կան, զեղարուեստական ու քաղաքական կենսի մէջ այնքան մեծ դերերով: Հուսկ փառաբանեց բարձր նկարագրեր մեր կրկին վարժարաններու աշակերտութեան եւ այն զեղեցիկ սկզբունքները զոր տարածած են անոնք ազգային բոլոր զան- դուածներուն մէջ՝ սիրոյ, միութեան, եղբայրու- թեան դրօշին ներքեւ:

Ապա բարձրագոյն դասարանի աշակերտները կատարեցին զեղեցիկ ու խանդավառ ուղերձներ եւ բանաստեղծութիւններ: Լուսաւորի Կիրակոսեան ողե- կուեց Նախատեղեւոր յիշատակը, անոնց զոհա- րութեան նուիրականութիւնը, հոգեկան մեծու- թեան քով զբաղան տաղանդները զրէի ու խօսքի՝ անզուգական Վարժարանի, Զօհարալի, սիրելի ու թանկագին Սեւակի եւ նմաններուն, ու վերջապէս սրբազան ուխտովը՝ հաւատարիմ մնալու Նախ- տակներու կտակին՝ որ Կրօնքի եւ Հայրենիքի սըր- րութիւնն է անբաժան:

Հրաջ Ապրիլեան զձեց անմահ Բարեբարներու հոգեկան մեծութեան եւ ազգասիրութեան հետ ա- նոնց իմաստութիւնն եւ հեռատեսութիւնը՝ որով Միւրթալեան Միւրթալեանի վստահելով իրենց նպատակն ու կտակը, անմահութիւնն երախտու- րեցին իրենց անունն եւ զործին:

Ա. Աթթարեան ալ վերստին տարաւ զմեզ իր զգացումներու յորդուութեամբ եւ թափով մեր յար- զանքն եւ համրոյր ձօնելու անմահ Նախատեղ- ներուն անձնօթ շիրիմներուն եւ երանացած հոգի- ներուն, նոր կտրով եւ նոր աւելն ծծելով իրենց օրինակէն:

Հրայր Թերզեան, Սերոբէ Փափագեան եւ Վարդէյս Բաթարեան սիրուն եւ զգայուն արտասա- նութիւններ ըրին՝ Վարժարանի եւ այլ նախկին սա- ներէ գրուած ուղերձ — քերթուածներու՝ Մեծն Միւրթալի եւ Բարեբարներու յիշատակին: Իսկ Հայկ Մահապետեան՝ Սիւսանի Միւրթալի «Մայրը իր որդ- ւոյն» սրտառու քերթուածին խոր եւ յուզուած արտասանութեամբ արցունքը եւ ծափ խլեց բովան- զակ ներկաներէն:

Հուսկ Տիգրան Ալեքսանեան ծաղիկներէ եւ խօսքերէ աւելի թանկագին եւ տեւական նուէր մը կ'ընէր Նախատեղեւոր եւ Բարեբարներու յիշա- տակին՝ բարձրագոյն դասարաններու գրական — զեղարուեստական ճոխ թերթով մը՝ որ իսկապէս գնահատելի էր եւ գովելի հայ մշակութային իր յատուկ հանդամանքով:

Հանդէսին զեղարուեստական բաժինը կը կազ- մէին ջութակով ու դաշնակով դասական նուագներ, եւ բաց ի «Բամ փորտուս»էն եւ Միւրթալի ու Մուրատ-Ռաֆայէլի քայլերգներէն՝ որոնք այնքան խանդով եւ յաջողութեամբ երգուեցան աշակերտ- ներէն, լսեցինք նաեւ «Միւրթալի ծառ» եւ «Քէլէլ՝ քէլէլ» զեղեցիկ խմբերգները Վարժարանին երգի Ուսուցիչ Zanetti-ի ղեկավարութեամբ:

Միւրթալեան Ուխտի Ընդհ. Աթթարեան՝ Հ. Ղեւոնդ Վ. Տալեան որ կը նախադասէր հանդէսին, յանուն ամբողջ Միւրթալեան եւ Ընդհ. Արքա- ճօր, հայրական սրտազեղ խօսքերով զնահատեց Վարժարանին Տեսչութեան եւ աշակերտութեան կողմէ կատարուած երախտագիտական այդ ազնիւ ցոյցը Նախատեղեւորներուն եւ Միւրթալի ու կրկին Բարեբարներուն սրբազան յիշատակին ի պատիւ:

Վարժարանի աշակերտութեան հայերէն, ֆրանսերէն եւ իտալերէն լեզուներով արտասանութիւնները ընդմիջութեամբ Մխիթարեան Նուագախումբի մանսալիկին վրայ զարկած կտորներով եւ երգերով: Նախկին սաներէն Տիար Թովմաս Գոչիկեան կարգադարձ ամփոփ ուղերձ մը առ Մխիթար. իսկ հանդէսը փակուեցաւ Մխիթար Արքայի «Զարթիւր աշխարհ» քայլերգով եւ Վարժարանին ուսուցիչ Տիար Մատթէոս Փափազեանի պերճախօս եւ ոգեւորիչ ճառով՝ զոր կ'ամփոփենք հոս. «1749 տարւոյն ապրիլ 27ին, Աստուած բարեհաճեցաւ յաւիտենական փառքի եւ հանդստեան հրաւիրել իր հաւատարմ ծառան Մեծն Մխիթարը, հիմնադիր-Արքայազար Մխիթարեանց ի Վենետիկ Ս. Ղազար: Երանաշնորհ մեծն Մխիթարի յաւերժ խնկելի եւ անմահ յիշատակը փառաւորելու սահմանուած այս հանդիսաւոր պահուն, մեծ յարգանքով եւ հոգեկան անասման հրճուանքով ու զմայլումով պատմական ակնարկ մը կը նետենք իր սուրբ ու ազնիւ կեանքին եւ կատարած հոյակապ գործին վրայ, փառաւոր գործ մը որ իր համազգային արժէքով ու տարողութեամբ մեծապէս յեղաշրջեց ու բարելաւեց Հայոց ազգային կրօնամշակութային կեանքը: Երբ 18րդ դարուն սկիզբը Հայաստանի ժողովուրդը ազիտութեան թանձր խաւարին մէջ ուղեկորոյց դատապարտուած էր կորսնցնելու իր ազգային ինքնութիւնը: Բայց ինչպէ՞ր էր իր հոգեկան զիջմագոյնութիւնը, աստուածային բարձր նախախնամութիւնը Հայոց աշխարհի մօտ չհորիզոնին վերեւ բոցավառ ջահի մը նման ճառագայթեց լուսապայծառ դէմքը անմահ Մխիթարի որ իր դիւցազնական ազգասիրութեամբ, հեղական գիտութեամբ եւ կրօնական հաւատքի քննադատութեամբ Հայոց ազգային վերածնունդի լուսաշող ճանապարհը բացաւ, հիմնելով Մխիթարեան Միաբնակութիւնը, իր շուրջը համախմբած անձինք նուիրեալք սիրոյն Քրիստոսի վեհագի ու ազնուասիրտ ազգասէր Հայրերու շքեղ փաղանգը: Ամենասրբունի Տիրամօր Եղիշին տեսիլով յայտնուած մեծ ոյժ պարզեւած էր Մեծն Մխիթարի ընդդէմ բազմապիսի հայաժառանգ: Մխիթարի ազնիւ հոգին ուրախութեամբ կը յորդէր ի տես իր մեծ երազին իրականացման, երբ Վենետիկ հասարակապետութեան բարձրագոյն խորհուրդի բարեհաճ արտօնութեամբ Վենետիկ խաղաղ ծովալճին մէջ Ս. Ղազար կղզւոյն վրայ կը բարձրանար Հայ ցեղին հոգեւոր ու մտաւոր վերածնունդին փառաւոր տաճարը, յանձին Մխիթարեան Հայրց մենաստանին՝ ուր ազգային լուսաւորութեան եւ մշակութային յառաջդիմութեան բոցավառ ջահին սրբազան լոյսը միշտ պայծառ մնաց: Արդարեւ, Մխիթարեան Միաբնակութիւնը իր ազգային առաջադրութիւններով մեծն Մխիթարի գեղահանճար մտքին ու առաքինափայլ հոգւոյն վսեմագոյն ստեղծագործութիւնն է: Հայ ցեղին գոյութեան տեսականացման եւ ազգային մշակոյթի նուիրական ժողովուրդեան անեղծ պահանջման ազնիւ զապափարականով խանդավառ Մխիթարեան Ուխտին սրբազան հիմնադիրը եւ իր արժանանալի յաջորդները, սիրայօժար ենթակուցեան ծանր զրկանքներու, տառապանքներու եւ վայրագ ու բիրտ հայաժառանգութեան: Այո՛, ազգէն հալածեալ Հայոց ազգին հոգեւին նուիրեալ այս հայրենասէր առաքեալներու ազգին զերազոյն բարոյն եւ օգտին ծառայելու իրենց վսեմ նուիրումին մէջ մնացին անդրդուելի, եւ Մխիթարեան Հայրերու այս դիւցազնական հաստատամտութեան առաջ խորտակուեցան անհանդուրժողութեան եւ ազիտութեան կառուցած բոլոր արգելիչ պատուարները. քանզի Հայ ժողովուրդին հոգեւոր վերելքին եւ մտաւոր

լուսաւորութեան նուիրական զապափարկ անդիմադրելի հզօրութեամբ զինած էր Ուխտին հաւատաւոր առաքեալները որոնք գերմարդկային անձնաւորութեամբ, քրիստոնէական հաւատքին անսպաս կորովով զօրացած, հերոսական խոյանքով ամուսնացին Հայոց աշխարհը մեր լուսապայծառ Հայրապետաց կենդանարար հաւատքով ու մեհաւորական հայկազանց պերճ բարբառով լուսաւորելու եւ կրթելու հայ սերունդը: Ս. Ղազարու Մենաստանին մէջ ամփոփուած եւ միայն Աստուծոյ եւ Ազգին ծառայելու իրենց սրբազան Ուխտին հաւատարմութեամբ լծուեցան շինարար աշխատանքի, իրենց սրտին ու միտքին ազնուազոյն ստեղծագործութիւններով վերակենդանացուցին ու գեղակերտեցին Հայոց պերճ բարբառը, եւ պատմական ներհուն ուսումնասիրութիւններով վերակերտեցին ազգային պատմութեան վեհապանծ շքեղութիւնը: Մխիթարեան Հայրերու գիտական բարձր հմտութեան լուսարձակը դարերու թանձր խաւարէն ի լոյս աշխարհ ընծայեցին Հայաստանեայց աշխարհի պատմական անցեալի փառքը, հասկոսութիւնը, աշխարհագրութիւնը, տեղագրական դիմադրութիւնը, հանքային, բուսական եւ վեղդանական հարստութեանց մանրամասն ծանօթութեամբ ճոխացած: Մխիթարեան Հայրերու պաշտելի հայրենասիրութեան կը պարտինք Հայոց ազգային մշակութային նուիրական ժողովուրդեան փառքն ու պարծանքն հանդիսացող Ոսկեղարու իմաստասիրական, գիտական, գրական ու հոգեւոր ստեղծագործութեանց թանկագին դանձերուն անկորուստ պահպանումը: Զմայլելի նուիրումով մը կերտեցին նոր Ոսկեղարը, արդի հայ գրականութիւնը ճոխացնելով ինքնատիպ, հարազատ ստեղծագործութիւններով, եւ հայ ազգին հոգեւոր ու մտաւոր զարգացման մեծապէս նպաստեցին հայերէնի վերածելով մարդկային միտքը լուսաւորող, զապափարկ կրթող եւ հոգին ազնուացնող միջադրական դասական ու արդի գրականութեան գլուխ գործոց երկերը: Ազգակերտութիւն եւ համազգային վերածնունդին ստատորոգ Մխիթարեան Հայրերու շինարար գործունէութիւնը մեծ ոգեւորութեամբ եւ սրբազան նուիրումով կը շարունակուի երկու դարէ ի վեր, հաւատք, յոյս, լոյս, սէր եւ միութիւն տարածելով ցեղիս վայրափառն որդւոց ազնիւ սրտերուն մէջ, միշտ բարձր բունած հայ ցեղին յառաջդիմութեան սրբազան դրօշը:

Ս. Ղազարի Մխիթարեան Միաբնակութիւնը Հայ ազգին յաւերժական փառքին տաճարն է. այդ նուիրական մենաստանէն ճառագայթող ազգային սիրոյ, կրօնական բարձր հաւատքի եւ շինարար գիտութեան վսեմ լոյսով լուսաւորենք մեր միտքն ու հոգին, եւ երանաշնորհ ազգակերտ անմահ Մխիթարի, ազգիս անդուգական բարերարին եւ վերահորդչին առաքինի կենցաղը, անսահման սէրն ու հաւատքը, եւ խանդավառ հայրենասիրութիւնը եւ իր պանծալի յիշատակը թող սրտապնդէ մեզ եւ առաջնորդէ մեր քայլերը ազգային շինարարութեան եւ Հայրենիքի ծառայութեան վսեմ շաւղիներուն մէջ:

Օրհնեալ լլլայ ազգակերտ անմահ Մխիթարի անթառամ յիշատակը, եւ Բարձրեալն Աստուծոյ հզօր Աջը ու ամենասրբունի Տիրամօր խանդակաթ սէրը տարածուի Մխիթարեան Ուխտին վրայ ի փառս Հայաստանեայց աշխարհի:

Կեցցէ՛ Մխիթարեան Միաբնակութիւնը.
Կեցցէ՛ Հայ Ազգը»:

ԱՂԵՔԱՍԴՐԱՅԻ

Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊՍ. ՆՇԱՆԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Անցեալ Ապրիլի 19-ին Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց վանքի Միաբնական ժողովը միաձայնութեամբ որդ. Թորգոմ Պատրիարքի յաջորդ կ'ընտրէր Տ. Մեսրոպ Արքեպս. Նշանեանը, ի մեծ գոհունակութիւն թէ Միաբնակութեան եւ թէ ընդհանուր Հայութեան՝ որուն հաղորդուեցաւ ընտրութեան աւետիսը նոյն օրը, ժամը 9,15-ին՝ Երուսաղէմի ձայնասփիւռէն:

Կատարուած ընտրութիւնը անշուշտ արդիւնք է այն խոր համակրանքին եւ յարգանքին գոր նորընտիր Ամեն. Սրբազանը կը վայելէ իր միաբնակիցներէն իր անբասիր եւ անձնանուէր եկեղեցականի գործունէութեան շնորհիւ՝ թէ՛ Ս. Էջմիածնի եւ թէ Երուսաղէմի վանքին մէջ:

Արդարեւ նորընտիր Ս. Պատրիարքը ծնած ի Կ. Պոլիս 1872-ին եւ յետ աւարտելու Երուսաղէմի ժառանգաւորացը եւ վարդապետ ձեռնադրուելու 1898-ին, 1909-1910 եղած է Բարսիլոպար եւ գաւազանակիր Տ. Մատթէոս Բ. Կաթողիկոս Իգմիլիւեանի՝ Ս. Էջմիածնի մէջ: 1922-ին կը նշանակուի Լուսաբարապետ Երուսաղէմի, եւ 1924-ին Եպիսկոպոս կը ձեռնադրուի Տ. Գեորգ Ե. Կաթողիկոսէն:

Նորընտիր Ս. Եկեղեցականէն գատ գրական ալ ոչ նուազ արդիւնաւոր գործունէութիւն մը ունեցած է, տալով մեզի բանասիրական եւ յատկապէս կրօնական-եկեղեցական հնախօսական-աստուածաշնչական նիւթեր, ինչպէս նաեւ հետաքրքրական ուսումնասիրութիւններ Ս. Յակոբեանց վանքի դիւանէն՝ հրատարակուած «Սիւն»ի նոր շրջանի վերջին տասնեակ տարիներու պրակներուն մէջ:

Խմբագրութիւնս ձայնակից համօրէն ազգին անկեղծ եւ չեղմ գգացումներուն, ինչպէս երէկ խորին ցաւով մասնակից Ս. Յակոբեանց Միաբնակութեան եւ Ազգի մեծ սուգին՝ Տ. Թորգոմ Ս. Պատրիարքի մահուան առթիւ, այսօր եւ Ազգի մեծ սուգին՝ Տ. Թորգոմ Ս. Պատրիարքի մահուան առթիւ, որ նորընտիր Ս. ալ նոյնքան լիասիրտ կ'ուրախակցի եւ չեղմապէս կը մաղթէ որ նորընտիր Ս. Պատրիարքը ունենայ յաջող եւ արդիւնալից գործունէութիւն Երկնքի լիառատ օրհնութեամբ եւ օժանդակութեամբ, այն ուղղութեամբ եւ ծրագրով՝ գոր կ'ակնկալէ ամբողջ Հայ ազգը եւ Հայ Եկեղեցին իր վերանորոգման եւ իր պայծառութեան համար:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

